

Poznámky pre učiteľa

10. júla 2026

(Text preložený pomocou automatického prekladača)

Časť I: Prehľad

Kľúčový text: 1Kor 1,18

Hlavné zameranie štúdia: 1Kor 1,17–31.

Úvod

Keď človek uprostred lesného požiaru čelí vysokej stene plameňov, jeho prvou myšlienkou pravdepodobne nebude zakladať ďalší oheň v už aj tak extrémne nebezpečnej situácii. Akokoľvek sa to môže zdať bláznivé, hasiči často robia presne to. Oheň potrebuje na horenie kyslík a palivo, napríklad suchú vegetáciu alebo horľavé konštrukcie. Ak sa podarí prerušiť prívod kyslíka alebo paliva, oheň sa dá dostať pod kontrolu. Hasiči túto techniku, známu ako „protioheň“, často používajú na zastavenie alebo presmerovanie požiaru.

Hasiť oheň ohňom sa zdá byť v rozpore s rozumom, alebo sa to dokonca javí ako bláznovstvo, keď človek stojí pred rýchlo sa pohybujúcou stenou ohňa, ktorá sa ženie k mestu alebo osade. Napriek tomu, ak sa táto stratégia vykoná správne a opatrne, môže rozhodnúť o prežití alebo o skaze v plameňoch.

Rovnako aj Pavlovo vyvyšovanie Kristovej obete na kríži šlo proti cíteniu jeho doby. V úvode svojho prvého listu korintskému zboru Pavol zdôrazňuje protikultúrny charakter kresťanského poselstva o kríži, čo je niečo, čo väčšina z nás žijúcich v západnom alebo kresťanskom kontexte len ťažko pochopí. Väčšina z nás vyrastala vo svete, kde kríže na kostoloch alebo v iných verejných priestoroch boli skratkou pre kresťanstvo a poselstvo o spasení.

Pre väčšinu ľudí žijúcich v grécko-rímskom svete v prvom storočí po Kr. však kríž znamenal krutú smrť, prísny trest a absolútnu hanbu. Napriek tomu Pavol v rozpore s vtedajším všeobecným zmýšľaním učil, že evanjelium Ježiša Krista je Božou mocou pre tých, ktorí ho prijímajú (1Kor 1,18).

Témy lekcie

Lekcia tohto týždňa zdôrazňuje niekoľko dôležitých tém, medzi ktoré patrí:

1. Poselstvo kríža. Kríž je Božou prekvapivou a všeobjímajúcou odpoveďou na problém hriechu. Je základom poselstva evanjelia, ktoré Pavol a ostatní apoštoli kázali svetu s radikálne odlišným svetonázorom.

2. Skutočná múdrosť. Múdrosť bola dôležitým prvkom gréckej filozofie a hlavnou témou rôznych filozofických škôl. Pavlovo použitie tohto termínu stojí v ostrom kontraste k jeho použitiu v gréckej filozofii a ľahšie sa spája s chápaním múdrosti v Starom zákone.

3. Kríž: Bláznovstvo alebo cesta domov. Kríž sa stáva buď kameňom úrazu, alebo bláznovstvom pre tých, ktorí o ňom počujú bez toho, aby prijali Toho, ktorý na ňom visel. Ježiš zomrel na kríži, aby svetu ponúkol odpustenie, premieňajúcu milosť a cestu domov k Bohu, ktorý vkladá všetko do záchrany svojho padlého stvorenia.

Časť II: Komentár

1. Pozadie: Helenistický koncept múdrosti (*sofia*) v novozmluvnej dobe kladol dôraz na inteligenciu a teoretické znalosti pred praktickými zručnosťami. Filozof bol „milovníkom múdrosti“, niekým, kto rozumel poznatkom o prírodnom svete a ľudskej skúsenosti a šíril ich. Pravdu bolo možné usporiadať do všeobecného systému, ktorý pomáhal vysvetliť svet. V tom čase existovalo celé množstvo rôznych gréckych filozofických škôl s odlišným zameraním, ale všetky sa sústreďovali na pozorovanie, rozum, logiku a intelektuálne argumenty, hoci im neboli cudzie ani etické otázky.

Je potrebné rozlišovať šesť hlavných grécko-rímskych filozofických škôl: školu Pytagorovu, školu Platonovu a jeho nástupcov, Aristotelovu peripatetickú školu, Epikurovu školu, ktorá za ideál považovala neochvejnosť (*ataraxiu*), kynikov (zdôrazňujúcich jednoduchosť a slobodu od spoločenských konvencií) a školu stoikov, ktorá bola v čase novozmluvných udalostí známa ako rímsky stoicizmus (alebo neskorá Stoa) a stala sa vtedy najvplyvnejšou filozofickou školou (pozri John T. Fitzgerald, „Greco-Roman Philosophical Schools“, in *The World of the New Testament*, ed. Joel B. Green a Lee Martin McDonald [Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013], s. 135–148).

V Starom zákone sa múdrosť neobmedzuje iba na znalosti alebo ich integráciu do uceleného systému; skôr popisuje schopnosť človeka správne využívať znalosti, ktoré sú vzťahovo prepojené s Bohom. Tieto znalosti sú teda darované Bohom a vedú k etickému rozhodovaniu (t. j. „dobrému“, čo odkazuje na jazyk stvorenia). Text Ex 31,1–5 používa tri kľúčové termíny jazyka múdrosti (*chokma*, „múdrosť“; *bína*, „porozumenie“; a *daat*, „poznanie“), aby popísal Bohom danú zručnosť, ktorú umelec Besaleel potreboval na vytvorenie svätyne a jej náčinia. Použitie týchto pojmov v tomto konkrétnom kontexte nám pomáha pochopiť, že múdrosť v Starom zákone je praktická a presahuje iba intelektuálne úsilie.

Starozmluvní autori kladú zásadné otázky o Božej spravodlivosti a o tom, ako môžu ľudia získať skutočnú múdrosť, aj keď uznávajú, že nie všetky naše otázky ani naše hľadanie múdrosti povedú vždy k jasným odpovediam (napríklad Prís 20,24; Jób 28,20.21). Literatúra múdrosti v Starom zákone zahŕňa knihy Jób, Príslovia, Kazateľ a vybrané žalmy múdrosti (napríklad Žalmy 37. 49. 73).

Objav významného súboru literatúry múdrosti, ktorá kladie dôraz na poznanie medzi spismi komunity v Chírbet Kumráne z prvého storočia pred Kr. (známymi tiež ako zvitky od Mŕtveho mora), podčiarkuje skutočnosť, že diskusie o múdrosti boli dôležitým prvkom intelektuálnych a filozofických debát v židovských komunitách pred príchodom Mesiáše do

Palestíny (pozri J. I. Kampen, „Wisdom Literature at Qumran“, in *Dictionary of New Testament Background: A Compendium of Contemporary Biblical Scholarship*, ed. C. A. Evans a Stanley E. Porter [Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2000], s. 1263–1268).

2. Bláznivosť a múdrosť: Po úvodných pozdravoch, vďakyvzdaní a výzve k jednotě začína Pavol svoje posolstvo mladému zboru v Korinte zameraním na bláznivosť a múdrosť. Text 1. Korinťanom 1,18–31 je rétorickým vrcholom Nového zákona. Pavlova hlavná téza adresovaná Korinťanom naznačuje, že pre jedných je evanjelium bláznivosťou, zatiaľ čo pre druhých predstavuje spasiteľnú Božiu moc (1Kor 1,18). Tento paradox je významný, pretože ukazuje (ako Pavol zdôrazňuje v neskorších kapitolách), že ľudská slabosť je v skutočnosti pre Boha príležitosťou prejať svoju silu.

Zvyšok pasáže ponúka množstvo kontrastov medzi múdrom a bláznivým, Bohom a svetom, silným a slabým. Kríž, nástroj krutého rímskeho mučenia a smrti, sa stal prostriedkom, ktorým Boh uskutočnil spasenie. Tento argument, ktorý je základom všetkého kázania Pavla a ranokresťanskej cirkvi, musel mnohým novoobráteným pohanským veriacim pripadať protikultúrny a paradoxný. „Slovo kríža“ (1Kor 1,18) je skratkou pre posolstvo o smrti a vzkriesení Ježiša Krista, ktoré ponúka spasenie tým, ktorí toto slovo počuli a uverili mu. Získavame tak predstavu o tom, ako bláznivo muselo toto posolstvo pôsobiť na akékoľvek grécko-rímske publikum: Ako by mohol Boh zachrániť ľudí (a svet) skrze smrť ukrižovaného odsúdeného zločinca? Židia by naopak toto posolstvo vnímali ako „kameň úrazu“ (grécky *skandalon*), ako je uvedené v 1. Korinťanom 1,23. Tento kameň úrazu na jednej strane, alebo bláznivosť na strane druhej, metaforicky odkazuje na prekážku pre vieru človeka.

3. Dobrá správa o kríži: Pavol hneď od začiatku tvrdí, že posolstvo o kríži je Božou mocou pre tých, ktorí sú zachraňovaní. Kríž ponúka veriacim kľúč k pochopeniu Božej múdrosti, ktorá ponúka spasenie tým, ktorí si spravodlivosť nezaslúžia, ani ju nemôžu sami dosiahnuť. Kríž je tiež viac než len znamenie alebo symbol, hoci Židia ho tak nevnímajú, aj keď túžia vidieť zázračné znamenia (Mt 12,38.39; Mk 8,11.12; pozri tiež 1Kor 1,22). Túžba vidieť znamenia a zázraky odráža základnú duchovnú slepotu, a snáď dokonca tvrdosť srdca tých, ktorí ich „vyžadujú“ (nie „prosia o ne“). Evanjelium o ukrižovanom a vzkriesenom Kristovi nevyvoláva u Židov ani u Grékov vieru, ale stáva sa pre nich buď „kameňom úrazu“, alebo „bláznivosťou“. Pavol túto realitu zhrňuje v 1. Korinťanom 1,25: „Lebo čo je u Boha bláznivé, je múdrejšie ako ľudia, a čo je u Boha slabé, je silnejšie ako ľudia.“

Toto vyhlásenie vedie Pavla k ďalšiemu dôležitému tvrdeniu: Božie vyvolenie tých, ktorí tvorili zbor v Korinte, nebolo založené na ich múdrosti alebo moci a vplyve, ale výhradne na Božej zvrchovanosti (1Kor 1,26–29). Božia voľba nikdy nie je založená na ľudských úspechoch, moci alebo vplyve, ale deje sa v odpovedi na to, že vierou uchopíme Ježišovu ruku. Niekdy sa môžeme chytiť celej ruky, inokedy sa sotva dokážeme udržať za konček malíčka Jeho ruky – napriek tomu si budte istí, že môžeme veriť tomu, že sme v centre Božej milosti. Toto vedomie nás podľa Pavla chráni tiež pred chválením sa svojimi vlastnými „úspechmi viery“. A „kto sa chváli, nech sa chváli v Pánovi“ (1Kor 1,31, s odkazom na Jer 9,23.24). Zvláštne je (a možno to predvída už personifikácia múdrosti v 8. kapitole Prísloví v Starom zákone), že Ježiš Kristus je zosobnená múdrosť od Boha, naša spravodlivosť, posvätenie a vykúpenie (1Kor 1,30).

Časť III: Praktická aplikácia

Múdrost' a bláznivosť sú v Pavlovej úvodnej kapitole zboru v Korinte úzko prepojené. Pomáha svojim čitateľom pochopiť, že „ľudská múdrost' nemôže viesť k skutočnému spasiteľnému poznaniu Boha, ktoré je dostupné iba prostredníctvom bláznivosti evanjelia (v. 21)“. – „1 Corinthians“, in *Andrews Bible Commentary*, ed. Ángel Manuel Rodríguez et al. (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2022), s. 1620. Diskutujte vo svojej skupine o nasledujúcich otázkach pri uvažovaní o texte 1. Korinťanom 1,17–31:

1. Čo by mohlo byť kameňom úrazu pre našu vieru, aj keď máme výhodu, že sa môžeme ohliadnuť za takmer dvetisíc rokmi dejín cirkvi a dejín biblickej interpretácie?
2. Aký by bol najlepší argument pre tých, ktorí považujú poselstvo evanjelia za bláznivosť alebo len za „ukľudňujúci prostriedok pre nevedomých“?
3. Aký aspekt alebo aspekty dobrej správy o kríži by oslovili ľudí vo vašej komunite mimo cirkvi? Čo by im prijatie evanjelia sťažilo?